

Tomasz Białow

Wpływ cen eksportowych na wartość i dynamikę handlu międzynarodowego w latach 2008-2015

Studia i Prace Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania 49/2, 23-34

2017

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

DOI: 10.18276/sip.2017.49/2-02

Tomasz Białowąs*

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

WPŁYW CEN EKSPORTOWYCH NA WARTOŚĆ I DYNAMIKĘ HANDLU MIĘDZYNARODOWEGO W LATACH 2008–2015

Streszczenie

Przedmiotem artykułu jest ocena wpływu zmian cen eksportowych na wartość i dynamikę handlu międzynarodowego w latach 2008–2015. W opracowaniu wskazano najważniejsze czynniki załamania handlu międzynarodowego w roku 2009 oraz jego stagnacji w latach 2012–2015. Wykazano istotny wpływ spadku cen eksportowych na wartość światowego handlu, który w ujęciu wolumenowym rozwija się w tempie zbliżonym do globalnego PKB, jednak w ujęciu wartościowym tempo wzrostu obrotów jest znacznie niższe. Największy wpływ na spadek wartości handlu miały deflacyjne tendencje w grupie surowców energetycznych, ale istotne były również spadki cen dóbr przemysłowych.

Słowa kluczowe: handel międzynarodowy, kryzys gospodarczy, ceny eksportowe

Wprowadzenie

Globalny kryzys finansowo gospodarczy z lat 2008–2009 spowodował największe w okresie powojennym załamanie handlu międzynarodowego. Wartość

* Adres e-mail: bialowas@hektor.umcs.lublin.pl.

światowego eksportu towarowego w roku 2009 spadła o 22,2%, a eksportu usług o 10,9% (WTO, 2017d). Ożywienie handlu nastąpiło wraz z poprawą koniunktury w gospodarce światowej. W roku 2010 wartość eksportu towarów wzrosła o 21,9%, a wysoka dynamika utrzymała się również w roku 2011 (19,8%). Jednak już w roku 2012 tempo wzrostu światowego eksportu towarów spadło do zaledwie 0,9%, a niska dynamika utrzymała się w latach 2013–2014. Ponowny spadek wartości światowego eksportu nastąpił w roku 2015 (–12,9%), a najnowsze dostępne dane publikowane przez WTO wskazują, że również w roku 2016 wzrost wartości eksportu towarowego może być ujemny (WTO, 2017a).

O ile kryzys lat 2008–2009 był zaskoczeniem dla większości ekonomistów, o tyle utrzymujące się niskie tempo wzrostu eksportu od 2012 roku rodzi jeszcze więcej pytań o przyczyny tego zjawiska. Kontrowersje są tym większe, gdy porównamy dynamikę wzrostu obrotów handlowych ze wzrostem PKB w poprzednich dekadach. Zgodnie z danymi przytaczanymi przez autorów raportu WTO realne tempo wzrostu światowego eksportu w latach 1950–2007 wynosiło 6,2%, a realny wzrost PKB 3,8%. W latach 2008–2015 realne wzrosty PKB i eksportu były zbliżone i wynosiły odpowiednio 3,2 i 3,0% (IMF, 2016a).

Celem artykułu jest ocena wpływu zmian cen eksportowych na wartość i dynamikę handlu międzynarodowego w latach 2008–2015. Szczegółową analizą objęto:

- główne tendencje w rozwoju wartości i dynamiki światowego eksportu towarowego,
- najważniejsze czynniki wpływające na załamanie handlu w roku 2009 oraz na jego stagnację w latach 2012–2015,
- kształtowanie się cen eksportowych głównych grup towarowych oraz najważniejszych uczestników wymiany międzynarodowej.

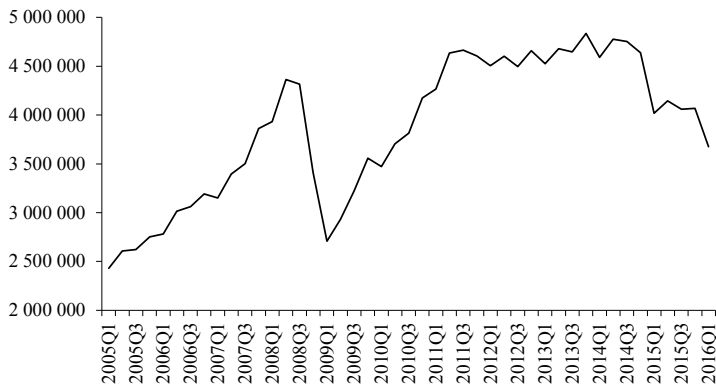
Zakres czasowy analizy obejmuje lata 2008–2015. Podstawowym źródłem danych statystycznych są bazy WTO, UNCTAD oraz MFW.

1. Główne tendencje w kształtowaniu się dynamiki i wartości handlu międzynarodowego w latach 2008–2015 oraz główne czynniki załamania i stagnacji handlu

Etap największego spadku dynamiki handlu międzynarodowego w całym okresie po II wojnie światowej rozpoczął się w drugim kwartale 2008 roku (rys. 1

i tab. 1). Światowy eksport w pierwszym kwartale 2009 roku zmniejszył się o 22% w stosunku do czwartego kwartału 2008 roku i o 31% w relacji do pierwszego kwartału 2008 roku (WTO, 2017b).

Rysunek 1. Wartość światowego eksportu towarów w poszczególnych kwartałach w okresie od pierwszego kwartału roku 2005 do pierwszego kwartału roku 2016 (mln dolarów)

Źródło: WTO (2017c).

Tabela 1. Tempo wzrostu wartości eksportu towarów w latach 2008–2015 (%)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Świat	15,2	-22,2	21,9	19,8	0,9	2,4	0,3	-12,9
Kraje rozwijające się	18,9	-20,6	28,6	22,7	4,2	2,4	0,6	-12,6
Kraje rozwinięte gospodarczo	11,5	-22,4	16,5	16,6	-1,9	2,8	0,5	-11,7
Chiny	17,2	-16,0	31,3	20,3	7,9	7,8	6,0	-2,9
Niemcy	9,5	-22,6	12,4	17,1	-4,9	3,1	3,4	-11,0
Japonia	9,4	-25,7	32,6	6,9	-3,0	-10,5	-3,5	-9,5
Stany Zjednoczone	12,1	-18,0	21,1	16,0	4,3	2,2	2,6	-7,1

Źródło: UNCTAD (2017).

Załamaniem obrotów handlowych dotyczyło praktycznie wszystkich krajów świata bez względu na poziom ich rozwoju gospodarczego, region, stopień otwartości czy też strukturę przedmiotową eksportu. Jedynie wąska grupa krajów najslabiej rozwiniętych, o znikomym znaczeniu w gospodarce światowej, odnotowała wzrost

obrotów handlowych. Wśród czołowych eksporterów największego spadku wartości eksportu w roku 2009 doświadczyły Japonia (–25,7%) i Niemcy (–22,6%). Nieco mniejsze załamanie dotyczyło eksportu Stanów Zjednoczonych i Chin.

Ekspertci Światowej Organizacji Handlu podają cztery główne powody tak głębokiego załamania wymiany w latach 2008–2009 (WTO, 2009, s. 2):

- a) spadek popytu był większy niż we wcześniejszych kryzysach i dotyczył wszystkich regionów świata;
- b) wysoki stopień fragmentacji procesów produkcyjnych pomiędzy krajami powodował, że dekonunktura szybko rozprzestrzeniała się na kolejne rynki;
- c) z powodu kryzysu finansowego podaż środków potrzebnych do sfinansowania transakcji handlowych była niewystarczająca;
- d) narastały tendencje protekcyjnistyczne, które utrudniały rozwój wymiany.

Od drugiego kwartału 2009 roku do trzeciego kwartału 2011 roku wartość eksportu systematycznie rosła, a w drugim kwartale 2011 roku osiągnęła poziom z trzeciego kwartału 2008 roku. Niestety już w IV kwartale 2011 roku dynamika wzrostu handlu światowego spadła, a niskie tempo wzrostu utrzymywało się do III kwartału 2014 roku. W IV kwartale rozpoczął się etap spadku obrotów w handlu międzynarodowym. Był on spowodowany przede wszystkim spadkiem cen. Wolumen obrotów handlowych w latach 2013–2015 rósł w tempie 2,6%, jednak wartość jednostkowa spadła o 6%, co w konsekwencji spowodowało obniżenie wartości handlu światowego o 3,6% (WTO, 2016, s. 22).

Tempo wzrostu wartości eksportu w latach 2008–2015 było zróżnicowane w zależności od grupy towarowej (por. tab. 2). Największe spadki w roku 2009 dotyczyły paliw mineralnych (–37,2%), podstawowych artykułów przemysłowych sklasyfikowanych według materiałów (–28,2%), olejów i tłuszczów (–27,3%) oraz surowców innych niż paliwa mineralne (–24,7%). Były to zatem produkty o relatywnie niewielkim stopniu przetworzenia, oparte na surowcach mineralnych i surowcach rolnych. Również w latach 2010–2015 tempo wzrostu wartości eksportu produktów należących do wymienionych grup było najniższe, a w roku 2015 spadki wartości były największe.

Tabela 2. Wzrost wartości światowego eksportu towarowego w latach 2008–2015 (%)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Żywność i żywe zwierzęta	20,0	-8,9	12,2	20,6	0,2	6,8	3,9	-9,4
Tytoń i napoje	9,5	-6,5	6,3	16,3	3,4	5,3	0,1	-6,0
Surowce inne niż paliwa mineralne	15,5	-24,7	44,0	27,0	-6,8	0,9	-3,9	-18,9
Paliwa mineralne	41,6	-37,2	31,1	38,7	3,9	-1,5	-6,6	-39,0
Oleje i tłuszcze	46,1	-27,3	24,5	37,6	-3,7	-7,4	-1,6	-11,7
Chemikalia	14,3	-14,5	17,9	17,1	-1,7	3,1	1,8	-8,8
Podstawowe artykuły przemysłowe wg materiałów	9,7	-28,2	24,7	20,5	-5,1	2,0	2,1	-11,2
Maszyny, urządzenia i środki transportu	7,3	-22,4	22,1	13,3	0,8	3,5	3,1	-4,6
Inne wyroby przemysłowe	8,7	-12,7	14,8	16,0	4,1	4,9	5,2	-4,8
Inne wyroby nie wymienione wcześniej	22,2	-1,4	10,7	16,8	10,5	9,4	-17,9	-4,9

Źródło: UNCTAD (2017).

Pomimo licznych analiz badających przyczyny utrzymującego się spowolnienia handlu międzynarodowego, ciągle brakuje precyzyjnej diagnozy. Eksperti Międzynarodowego Funduszu Walutowego wskazują, że w około 75% niska dynamika wzrostu realnego importu towarowego w latach 2012–2015 może być wyjaśniona słabą aktywnością gospodarczą, a zwłaszcza spadkiem inwestycji (IMF, 2016b, s. 65). Teza ta jest popierana przez licznych badaczy, wśród których należy wymienić między innymi Larry’ego Summersa oraz Caroline Freund. Sformułowana przez Alvina Hansena w latach 30. XX wieku koncepcja sekularnej stagnacji, zdaniem L. Summersa może być użyteczna również do wyjaśnienia spowolnienia handlu. Argumentuje on, że zbyt wysokie oszczędności i zbyt niskie inwestycje są przeszkodą dla wzrostu gospodarczego krajów wysoko rozwiniętych (Summers, 2016). Ponieważ związek pomiędzy inwestycjami a handlem jest bardzo silny, odczuwalne jest wyraźne spowolnienie obrotów. Mechanizm łączący inwestycje z handlem jest prosty. Spadające inwestycje powodują zmniejszenie popytu importowego w krajach wysoko rozwiniętych, co przekłada się również na malejący eksport producentów maszyn, urządzeń i dóbr pośrednich (Freund, 2016).

U podstaw drugiej koncepcji wyjaśniającej stagnację w handlu międzynarodowym leżą wyniki analiz wskazujące, że nie tylko spadek/spowolnienie PKB jest czynnikiem niskiej dynamiki wymiany międzynarodowej, ale również zmieniający się charakter zależności pomiędzy PKB a handlem. Przede wszystkim chodzi

tutaj o spadek dochodowej elastyczności eksportu. C. Constantinescu, A. Matto i M. Ruta (2015, s. 5) wykazali, że w latach 2001–2007 1-procentowy wzrost dochodu powodował 1,5% wzrost handlu, natomiast w latach 2008–2013 już tylko 0,7%. Spadek elastyczności po roku 2008 spowodowany był głównie osłabieniem powiązań w ramach globalnych łańcuchów wartości dodanej, w szczególności w Chinach i Stanach Zjednoczonych. Dochodowa elastyczność handlu rosła w dekadzie lat 90. aż do wybuchu kryzysu w roku 2008 głównie za sprawą rosnącej fragmentaryzacji procesów produkcji i rozwoju globalnych łańcuchów wartości. Załamanie handlu dobrami pośrednimi i podzespołami miało również istotny wpływ na spadek obrotów w handlu międzynarodowym w roku 2009. R. Bems, R.C. Johnson i K-M. Yi (2011, s. 312) oszacowali wkład osłabienia pionowej specjalizacji na 1/3 całkowitego spadku wartości handlu międzynarodowego. Po roku 2009 globalne powiązania produkcyjne znacznie osłabły, a kraje takie jak Chiny w coraz większym stopniu wykorzystują krajowe komponenty. Udział importowanych części i komponentów w całkowitym eksporcie Chin spadł z 60% w roku 2002 do poniżej 40% obecnie (UNCTAD, 2015, s. 8). Jednak jest zbyt wcześnie aby oceniać, czy mamy do czynienia ze zjawiskiem refragmentaryzacji produkcji i jej ponownej geograficznej koncentracji, czy też spadek powiązań w ramach globalnych łańcuchów wartości dodanej ma charakter cykliczny, a nie strukturalny.

Trzecim czynnikiem spowolnienia handlu międzynarodowego jest brak postępów w liberalizacji polityki handlowej. Historyczne doświadczenia pokazują, że w okresie kryzysu gospodarczego i bezpośrednio po nim narastają tendencje protekcyjnistyczne. Jednak wyniki analiz empirycznych wykonanych po roku 2009 nie potwierdzają istotnego wpływu wzrostu zakresu stosowanych ograniczeń pozataryfowych i barier regulacyjnych.

Jako ostatni czynnik, będący centralnym punktem niniejszego opracowania, wymienia się spadek cen surowców w rezultacie załamania popytu i spowolnienia wzrostu gospodarczego.

2. Spadek cen surowców jako czynnik zmian wartości handlu międzynarodowego i stagnacji w latach 2012–2015

Wśród powodów załamania handlu międzynarodowego w roku 2009 i trwającego od 2012 roku spowolnienia należy wymienić spadek cen towarów podstawowych

i surowców. Na istotny wpływ tendencji deflacyjnych na wartość i dynamikę światowego handlu wskazują ogólne statystyki podawane przez ekspertów Światowej Organizacji Handlu. Wartość światowego handlu w latach 2006–2010 rosła średniorocznie o 9,0%, a wzrost ten był spowodowany zarówno wzrostem wolumenu obrotów, jak i wartości jednostkowej produktów. W latach 2013–2015 wzrost wartości był ujemny (–3,6%), jednak w ujęciu wolumenowym osiągnięto dodatni wzrost na poziomie 2,6%, a spadek wartości był spowodowany wyłącznie ujemnym wzrostem wartości jednostkowej (–6,0%) (WTO, 2016, s. 22).

Szczegółowe statystyki, pokazujące tendencje zachodzące w kształtowaniu się cen eksportowych w latach 2008–2015, potwierdzają istotny wpływ deflacji. Szczególnie wyraźne spadki cen eksportowych wystąpiły w roku 2009 oraz w latach 2012–2015 (por. tab. 3). Największe dotyczyły surowców energetycznych, a zwłaszcza ropy naftowej. Były one spowodowane zarówno obniżeniem popytu na surowce energetyczne wywołanym w pierwszej kolejności ogólnoświatowym kryzysem gospodarczym (2009), a następnie spowolnieniem w Europie i w Chinach (2012–2015), ale również wzrostem podaży w związku z rosnącym wydobywaniem w Ameryce Północnej i zwiększoną produkcją ropy łupkowej (AIECE, 2015, s. 12–13). W rezultacie wartość światowego eksportu ropy naftowej spadła w latach 2014–2015 z 2535 mld dolarów do 1480 mld dolarów (UNCTAD, 2017).

Tabela 3. Ceny eksportowe wybranych grup towarów podstawowych w latach 2008–2015 (2008 = 100)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Żywność i napoje	100	87	98	117	112	112	109	92
Surowce rolne	100	83	110	135	118	120	123	106
Minerały i metale nieżelazne	100	81	119	136	113	108	97	75
Surowce energetyczne	100	63	80	109	110	106	97	54
Ropa naftowa	100	64	82	112	114	111	101	53

Źródło: WTO (2016), s. 161.

Drugą grupą towarową, której ceny w największym stopniu spadały, przyczyniając się do obniżenia wartości całego handlu międzynarodowego, są minerały i metale nieżelazne (tab. 3). W roku 2009 najbardziej spadły ceny eksportowe miedzi (–26%) i niklu (–26%), natomiast w latach 2012–2015, oprócz wymienionych dwóch

wcześniej, ceny rudy żelaza. Ze względu na spowolnienie gospodarcze w Chinach, które są od kilku lat głównym ich importerem, spadek cen był szczególnie wysoki i wyniósł aż 57%. Zdecydowanie mniejsze fluktuacje cen dotyczyły artykułów pochodzenia rolniczego oraz surowców rolnych.

Biorąc pod uwagę udziały poszczególnych grup towarowych w światowym handlu, największe znaczenie mają zmiany cen eksportowych produktów przemysłu przetwórczego, zwłaszcza największych uczestników wymiany międzynarodowej. Nie dysponujemy pełnymi danymi statystycznymi, jednak na potrzeby niniejszej analizy możemy posłużyć się statystykami dla Niemiec, Japonii i Stanów Zjednoczonych (por. tab. 4). Podobnie jak w przypadku eksportu światowego, również w grupie czołowych eksporterów największe spadki cen eksportowych dotyczyły paliw i surowców mineralnych. W grupie artykułów przemysłu przetwórczego spadki cen były mniejsze i nie miały charakteru powszechnego. O ile tendencje pod względem siły i kierunków zmian cen eksportowych w Japonii i Niemczech były zgodne, to w przypadku Stanów Zjednoczonych zmiany miały znacznie mniejszą skalę. W kluczowej pod względem udziału w eksporcie grupie towarowej maszyn i środków transportu największy spadek cen charakteryzował eksport Niemiec i dotyczył praktycznie całego analizowanego okresu. W Japonii ceny spadały jedynie w latach 2012–2015, natomiast w Stanach Zjednoczonych rosły w całym okresie, przyczyniając się do wzrostu udziału tego kraju w światowym eksporcie.

W grupie maszyn i środków transportu największy wpływ na wartość i dynamikę handlu międzynarodowego mają zmiany cen zachodzące w eksporcie środków transportu. W tym obszarze zachodziły analogiczne tendencje, jak w grupie maszyn i środków transportu. Ceny eksportowe Stanów Zjednoczonych wzrosły w latach 2008–2015 o 6%, Niemiec spadły o 17%, a Japonii o 9%, jednak w ostatnim przypadku spadek obejmował jedynie lata 2013–2015. Równie istotne ze względu na wysoki udział w handlu międzynarodowym są zmiany cen w grupie urządzeń biurowych i telekomunikacyjnych. We wszystkich trzech analizowanych krajach ceny eksportowe malały w całym okresie, o 37% w Niemczech, o 31% w Japonii i o 17% w Stanach Zjednoczonych.

Wyższą stabilnością cen charakteryzował się eksport chemikaliów. Ceny spadły w roku 2009, a następnie po okresie wzrostu, przypadającym na lata 2010–2011, ponownie pojawiła się tendencja spadkowa. Znaczenie pozostałych grup towarów w handlu międzynarodowym jest zdecydowanie mniejsze, a tym samym wpływ

Tabela 4. Ceny eksportowe Niemiec, Japonii i Stanów Zjednoczonych według grup towarowych w latach 2008–2015 (2008 = 100)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Produkty pochodzenia rolniczego								
Niemcy	100	89	91	104	99	103	102	84
Stany Zjednoczone	100	90	94	112	119	122	120	104
Paliwa i surowce								
Niemcy	100	74	88	107	100	97	92	71
Stany Zjednoczone	100	70	87	107	102	97	95	69
Artykuły przemysłowe								
Niemcy	100	94	91	98	92	94	94	80
Japonia	100	100	102	108	107	96	92	83
Stany Zjednoczone	100	99	103	108	109	108	107	105
Wyroby z żelaza i stali								
Niemcy	100	83	83	95	85	84	82	67
Japonia	100	74	81	93	89	81	77	65
Chemikalia								
Niemcy	100	93	91	100	95	97	97	81
Japonia	100	88	100	117	114	107	103	85
Stany Zjednoczone	100	94	99	106	106	106	105	99
Maszyny i środki transportu								
Niemcy	100	95	92	97	91	93	94	80
Japonia	100	104	105	108	107	94	89	82
Stany Zjednoczone	100	101	102	102	104	104	104	104
Urządzenia biurowe i telekomunikacyjne								
Niemcy	100	91	85	84	76	76	74	63
Japonia	100	99	96	95	89	80	75	69
Stany Zjednoczone	100	97	92	90	90	88	85	83
Środki transportu								
Niemcy	100	96	93	99	93	95	96	83
Japonia	100	103	102	109	110	102	98	91
Stany Zjednoczone	100	100	101	102	105	106	107	106
Tekstylia								
Niemcy	100	95	91	101	95	98	98	83
Japonia	100	101	107	123	124	122	119	108
Odzież								
Niemcy	100	95	92	99	92	95	96	82

Źródło: WTO (2016), s. 162.

zamian cen eksportowych w niewielkim stopniu przekłada się na wahania wartości i dynamiki handlu. Łączny udział wyrobów z żelaza i stali, tekstyliów i odzieży w światowym eksporcie nie przekracza 7%. Niemniej jednak również w tych grupach dominują tendencje deflacyjne.

Podsumowanie

Przeprowadzona analiza wpływu fluktuacji cen eksportowych na wartość i dynamikę handlu międzynarodowego w latach 2008–2015 pozwala na sformułowanie kilku wniosków. Po pierwsze, istnieje duża zgodność poglądów co do przyczyn załamania wymiany handlowej w roku 2009, jednak powody stagnacji w latach 2012–2015 są znacznie mniej poznane. Do najczęściej wymienianych czynników trwającego od roku 2012 spowolnienia obrotów zalicza się: spadek popytu i spowolnienie aktywności inwestycyjnej, spadek dochodowej elastyczności eksportu w wyniku osłabienia procesów międzynarodowej fragmentaryzacji produkcji, brak postępów w liberalizacji handlu i wzrost liczby barier regulacyjnych oraz spadek cen eksportowych.

Po drugie, jednym z najważniejszych czynników niskiej dynamiki handlu międzynarodowego w latach 2012–2015 był spadek cen eksportowych. W ujęciu wolumenowym wzrost światowego eksportu był w tym okresie dodatni, a dynamika zbliżona do światowego PKB. Gdy jednak uwzględniona zostanie wartość jednostkowa eksportowanych produktów, dynamika światowego eksportu przyjmuje wartości ujemne.

Po trzecie, największy wpływ na spadek cen eksportowych miały tendencje deflacyjne w grupie surowców energetycznych, a zwłaszcza spadek cen ropy naftowej. Niemniej jednak również w grupie produktów przemysłu przetwórczego obserwuje się trwający od 2012 roku spadek cen. W największym stopniu spadały ceny urządzeń biurowych i telekomunikacyjnych oraz wyrobów z żelaza i stali.

Po czwarte, wśród najważniejszych uczestników wymiany handlowej istnieją wyraźne różnice w kształtowaniu się cen eksportowych. Najszybciej spadały ceny eksportowe Niemiec, a spadek w większości grup towarowych dotyczył całego okresu po roku 2008. Spadek cen w Japonii, poza rokiem 2009, ograniczony był do lat 2009–2015. Natomiast w Stanach Zjednoczonych ceny były relatywnie stabilne, a w niektórych grupach towarowych rosły.

Literatura

- AIECE (2015). *World Trade and Commodity Prices in 2015–2016*.
- Bems, R., Johnson, R.C., Yi, K-M. (2011). Vertical Linkages and the Collapse of Global Trade. *American Economic Review: Papers & Proceedings*, 101 (3), 308–312.
- Constantinescu, C., Matto, A., Ruta, M. (2015). *The Global Trade Slowdown: Cyclical or Structural?* IMF Working Paper, No. 15/06, 1–43.
- Freund, C. (2016). *The Global Trade Slowdown and Secular Stagnation*. Pobrano z: <https://piie.com/blogs/trade-investment-policy-watch/global-trade-slowdown-and-secular-stagnation>.
- IMF (2016a). *World Economic Outlook Database*. Pobrano z: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2016/02/weodata/index.aspx>.
- IMF (2016b). *World Economic Outlook: Subdued Demand – Symptoms and Remedies*.
- Summers, L. (2016). *The Age of Secular Stagnation. What It Is and What to Do About It. Foreign Affairs*. Pobrano z: <https://www.foreignaffairs.com/articles/united-states/2016-02-15/age-secular-stagnation>.
- UNCTAD (2015). *Key Statistics and Trends in International Trade 2015. The Trade Slowdown*.
- UNCTAD (2017). UNCTADStat. Pobrano z: <http://unctadstat.unctad.org/>.
- WTO (2008). *World Trade Report 2008*.
- WTO (2009). *World Trade Report 2009*.
- WTO (2016). *World Trade Statistical Review 2016*.
- WTO (2017a). *Latest Quarterly Trade Trends*. Pobrano z: https://www.wto.org/english/res_e/statis_e/daily_update_e/latest_trade_trends_e.pdf.
- WTO (2017b). *Quarterly World Merchandise Export Developments since 2005*. Pobrano z: http://www.wto.org/english/res_e/statis_e/quarterly_world_exp_e.htm.
- WTO (2017c). *Short-term Merchandise Trade Statistics*. Pobrano z: http://www.wto.org/english/res_e/statis_e/daily_update_e/quarterly_trade_e.xls.
- WTO (2017d). *Statistics Database*. Pobrano z: <http://stat.wto.org/Home/WSDBHome.aspx?Language=E>.

IMPACT OF EXPORT PRICES ON VALUE AND DYNAMICS OF INTERNATIONAL TRADE IN 2008–2015

Abstract

The aim of the paper is to evaluate how export prices' fluctuations affected value and dynamics of international trade flows in 2008–2015. The author points to the main factors of trade breakdown in 2009 and slowdown in 2012–2015. The analysis reveals a significant impact of a decrease in export prices on trade value, as in volume terms it has been growing at a similar rate as world GDP, whereas in value terms the growth rate was much lower. The factor of the greatest impact was deflation of energy resource prices, but the declining prices on industrial goods also played a significant role.

Keywords: international trade, economic crisis, export prices

JEL codes: F40, F62, G01